

Adroddiad i'r	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod	24 Mawrth 2023
Pennaeth Gwasanaeth	Lisa Jones, Pennaeth Dros Dro - Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd
Awdur yr adroddiad	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Bwriad yr adroddiad hwn yw hwyluso trafodaeth ac adborth ar y meysydd o fewn cylch gwaith y pwyllgor, ac i gadarnhau eitemau rhaglen ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. A yw'n briodol i'r pwyllgor adolygu ei raglen gwaith i'r dyfodol ym mhob cyfarfod. Gall yr eitemau canlynol fod yn briodol (nid yw'r rhestr hon yn un gyflawn):

- Hyfforddiant a datblygu aelodau
- Trefniadau cefnogi er mwyn i aelodau gyflawni eu rolau
- Cefnogaeth ar gyfer swyddogaeth Graffu y Cyngor
- Adolygu'r adnoddau sydd ar gael i aelodau (er enghraifft, llety a thechnoleg)
- Mentrau, deddfwriaeth ac ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru ar faterion democratiaeth leol, gan gynnwys amrywiaeth, cydraddoldeb a chyfranogi
- Tâl Aelodau

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor yn ystyried y wybodaeth yn yr adroddiad hwn ac yn cadarnhau ei raglen gwaith i'r dyfodol ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol.

4. Manylion yr adroddiad

Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

- 4.1 Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, penodir Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd gan y Cyngor llawn. Ym mis Medi 2022, penodwyd y Cynghorydd Martyn Hogg fel Cadeirydd y Pwyllgor.
- 4.2 Newidiodd canlyniad is-etholiad y Rhyl Tŷ Newydd gydbwysedd gwleidyddol y Cyngor, ac er mai cymharol fach oedd yr effaith, roedd hynny'n golygu fod Grŵp y Blaid Werdd – Grŵp y Cynghorydd Hogg – wedi colli ei sedd ar y pwyllgor. O ganlyniad, bydd gofyn i'r Cyngor benodi Cadeirydd newydd ymhlith aelodau'r pwyllgor yn ei gyfarfod nesaf. Dan y Mesur, ni all y Cadeirydd fod yn aelod o grŵp sydd ag aelodau sy'n gwasanaethu ar y Cabinet. Gan fod Grŵp y Blaid Werdd yn colli ei sedd ar y pwyllgor, ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, bydd angen i'r Cadeirydd newydd fod yn un o blith y Grwpiau Annibynnol neu Geidwadol.
- 4.3 Cafodd y Cynghorydd Brian Jones ei ethol i'r Cyngor yn yr is-etholiad ac ymunodd hefyd â'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Amseroedd a Dulliau Cynnal Cyfarfodydd

- 4.4 Rhoddodd y Cynghorwyr eu barn ar amseroedd cyfarfodydd mewn arolwg a adroddwyd i'r Cyngor ar 31 Ionawr 2023. Cafodd cwestiynau'r arolwg eu cadarnhau gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Ymatebodd 35 o'r 47 aelod (roedd sedd wag gan y Cyngor ar y pryd) a dyma'r prif ganfyddiadau:
- Mae'n well gan y mwyafrif o aelodau gyfarfodydd bore.
 - Nid yw mwyafrif yr aelodau eisiau gweld amseroedd cyfarfodydd yn cylchdroi.
 - Nododd yr aelodau mai gyda'r nos yw'r amser mwyaf anodd iddynt fynyachu cyfarfodydd.
- 4.5 O ganlyniad i farn yr aelodau, ni wnaeth y Cyngor unrhyw newidiadau i amseroedd presennol cyfarfodydd.
- 4.6 Roedd yr arolwg hefyd yn holi barn a phrofiadau aelodau ynglŷn â'r modd y cynhelir cyfarfodydd a cheir crynodeb o'r canlyniadau isod.

- Wrth fynychu cyfarfod wyneb yn wyneb, roedd mwyafrif bychan yn ffafrio lleoliad, gyda nifer yn nodi mwy nag un lleoliad. Cyfeiriodd aelodau 8 gwaith at Ruthun, 7 at y Rhyl; 6 at Ddinbych a 3 at Brestatyn.
- Nid yw'r mwyafrif o aelodau yn cael anawsterau wrth fynychu cyfarfodydd ar-lein. O'r rhai oedd yn cael anawsterau, 'problemau technegol' oedd yr anhawster mwyaf cyffredin a nodwyd.
- Nid yw'r mwyafrif o aelodau yn cael problemau wrth fynychu cyfarfodydd sy'n rhai wyneb yn wyneb yn unig. O'r rhai sydd, cael digon o amser i ffwrdd o'r gwaith yw'r broblem fwyaf.

4.7 Mae'r Cyngor yn cynnal nifer o'i gyfarfodydd fel cyfarfodydd hybrid, ble gall aelodau ddewis mynychu dros y we neu wyneb yn wyneb. Datblygwyd cyfarfodydd hybrid o gyfarfodydd dros y we a gyflwynwyd fel anghenraid yn ystod pandemig COVID-19 ac yna fe'u gwnaed yn barhaol ar gyfer rhai cyfarfodydd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

4.8 Datblygwyd polisi presennol y Cyngor ar gyfer cynnal cyfarfodydd gan weithgor aelodau a chafodd ei adolygu gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd cyn ei fabwysiadu gan y Cyngor llawn ym mis Rhagfyr 2021.

4.9 Mae'r Arweinwyr Grwpiau wedi cytuno i sefydlu gweithgor aelodau ar gyfer adolygu sut mae cyfarfodydd aelodau yn cael eu cynnal. Bydd y gweithgor yn ystyried y fframwaith cyfreithiol a'r dewisiadau sydd ar gael er mwyn cyflwyno unrhyw argymhellion i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a'r Cyngor llawn.

4.10 Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, disgwylir am enwebiadau gan y grwpiau gwleidyddol i fod yn rhan o'r gweithgor.

Diogelwch a Gofal Personol Aelodau

4.11 Roedd cyfarfod diwethaf y Pwyllgor yn ystyried materion yn ymwneud â 'diogelwch a gofal personol aelodau'. Roedd adroddiad y Pwyllgor yn cynnwys nifer o ddolenni i adnoddau'n ymwneud â diogelwch personol ar gyfer aelodau ac yn cyfeirio at argaeledd y gefnogaeth a'r cyngor ar ddiogelwch personol o fewn y Cyngor.

4.12 Argymhellodd y Pwyllgor y dylid cynnal sesiwn hyfforddi ar ofal personol a diogelwch. Yn dilyn hyn, anfonwyd manylion at bob cynghorydd ynghylch sut i gael mynediad at weminar a drefnwyd gan Gymdeithas Llywodraeth Leol ar ddiogelwch personol i

gynghorwyr, a gynhaliwyd ar 21 Chwefror. Roedd y weminar am ddim i gynghorwyr trwy ddefnyddio cod hyrwyddo a oedd yn hepgor ffi'r weminar ar gyfer mynychwyr.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Cynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1. Nid yw'r adroddiad yn cyfrannu'n uniongyrchol at y Cynllun Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Nid oes unrhyw oblygiadau o ran cost o ystyried y rhaglen gwaith i'r dyfodol a'r diweddariadau sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Nid oes angen Asesiad o'r Effaith ar Les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Amherthnasol

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Nid oes angen datganiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar gyfer yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Ni nodwyd unrhyw risgiau penodol o ystyried yr adroddiad hwn. Mae adolygu'r rhaglen gwaith i'r dyfodol a gwybodaeth gysylltiedig yn nodwedd bwysig o swyddogaeth y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011